

Конярство

1. Особливості утримання, годівлі і напування коней

2. Племінна робота у конярстві

7. 3. Особливості утримання, годівлі і напування коней

Коней утримують у стайнях, обладнаних денниками та стійлами. Останні споруджують у два ряди вздовж бокових стін із проходом посередині стайні 2,6 м. Площа денників досягає 9-16 м². Їх облаштовують годівницями, які розміщують на висоті 1 м від підлоги. Стійла розділяють суцільними перегородками, їх розмір залежить від величини коней і в середньому становить: довжина — 3, ширина — 1,75 м.

Найдоцільніше в стайнях використовувати комбіновані підлоги — біля годівниці глинобитну, а ближче до сечевого жолоба — дощану чи цегляну з ухилом у бік останнього. Для підстилки придатні тирса, торф, солома з розрахунку 2-3 кг щодня на одну голову.

Годівниці (ясла) влаштовують уздовж стін. У приміщенні для напування коней встановлюють корита чи невеликі баки з кришками. Роздавання кормів і прибирання гною проводять вручну. У стайнях мають бути приміщення для зберігання кормів, зброї, інвентарю. Для забезпечення тваринам оптимальних умов утримання застосовують припливно-витяжну вентиляцію.

Стайні будують на 20, 40 та 60 голів робочих коней. Узимку температуру в приміщенні підтримують на рівні 4-10° С, відносну вологість повітря — не менше ніж 85%.

Робочих коней утримують у стійлах, а жеребців, жеребних і підсисних кобил — у денниках. У кінних заводах племінне поголів'я розміщують у

денниках. Конюх доглядає 15-20 голів. Кожну пару тварин закріплюють за їздовими, які відповідають за їхній стан здоров'я, роботоздатність та раціональне використання.

Годівля. Характерною особливістю органів травлення коней є невелика місткість шлунка, тому за одну даванку їм не можна згодовувати велику кількість кормів. Переповнення травного каналу спричинює утруднення дихання й сповільнення руху тварин.

Під час виконання робіт коні витрачають енергію, джерелом якої є вуглеводи, що використовуються організмом упродовж перших трьох годин роботи. Тому коней годують залежно від її характеру, тобто в разі виконання важкої і середньої роботи 6-7, а якщо вони відпочивають — то тричі на добу.

Напувають тварин після поїдання грубих кормів до згодовування концентрованих, оскільки потрапляння води в організм після концкормів зумовлює їх вимивання в кишки, що значно знижує перетравність корму.

У стійловий період до раціону коням вводять концентровані (овес, ячмінь, пшеничні висівки, зерно кукурудзи і в незначній кількості зерно пшениці та жита), грубі (сіно — переважно злакове, солома — вівсяна, просяна, ячмінна), соковиті (кукурудзяний силос, буряк, морква) корми. За загальною поживністю грубі в раціоні можуть досягати 50%. Сіно бобових культур згодовують у суміші із злаковими, оскільки окрема його даванка спричинює у тварин здуття й кольки.

Улітку коней випасають на пасовищах чи згодовують свіжоскошену траву. Тваринам верхових і рисистих порід її згодовують до 50 кг на добу.

Кількість концентрованих кормів у раціонах робочих коней залежить від виду роботи. Якщо робота легка, то їх даванку зменшують, а в раціон вводять більше грубих і соковитих. Частка концентрованих кормів у раціонах робочих коней становить 30-40%. На 100 кг живої маси максимальна кількість грубих кормів досягає 3-4 кг, із них сіна — 1,5-2 кг. Норми годівлі для робочих коней визначають залежно від живої маси, роботи, яку необхідно виконати, її інтенсивності та фізіологічного стану організму Робочим коням із розрахунку на 1 к. од. згодовують: перетравного протеїну — 80-90 г, кальцію — 4-5,

фосфору — 4-5 г і каротину — 10-15 мг. Кобилам, починаючи з четвертого місяця жеребності, норму годівлі збільшують на 1,5-2, підсисним — на 3-4 кг сухої речовини, а з дев'яти місяців — відповідно на 2-3 і 4-6 кг. На кожну кормову одиницю жеребній і підсисній кобилі згодовують: перетравного протеїну — 115 г, кальцію — 7-8, фосфору — 5-6 г і каротину — 25 мг.

У разі роботи коней у полі норму годівлі збільшують на 20, а на важких дорогах та під час виконання транспортних робіт — на 10%. Тваринам, які не працюють, норму годівлі знижують на 30% порівняно з тією, що розрахована для виконання легкої роботи. Якщо коні недостатньо вгодовані, то даванку концентрованих кормів їм збільшують на 2-3 к. од.

Частка кормів у раціонах робочих коней у період виконання важкої роботи становить: концкорми — 40-55%, грубі — 35-40, соковиті — 5-25%, а середньої і легкої — відповідно 35-45, 35-50, 5-20% та 25-30, 60-65, 5-20%. Потреба дорослого робочого коня живою масою 500 кг під час виконання середньої роботи на рік досягає 47 ц к. од. і 3,8 ц перетравного протеїну, а легкої — відповідно 33 і 2,6.

Племінним і спортивним коням згодовують доброякісне сіно, соковиті (морква, цукровий буряк, картопля) та суміші концентрованих кормів, які у зимовий період становлять не менше ніж 50, а за пасовищного утримання — 30-40%.

Раціони жеребців мають містити різноманітний набір кормів і бути збалансованими за поживними, мінеральними і біологічно активними речовинами. До їх раціону також уводять корми тваринного походження (м'ясо-кісткове борошно, збиране молоко, сир, курячі яйця), пророщене зерно (400-500 г на день), премікси, харчову сіль. У літній період жеребцям згодовують свіжоскошену траву (до 30 кг за добу). У разі посиленого статевого навантаження раціон жеребців має складатися із концентрованих кормів — 60%, грубих — 35 і соковитих — 5%.

Жеребцям рисистих і верхових порід у парувальний період на 100 кг живої маси згодовують 2 к. од. і 130 г перетравного протеїну, а в інші періоди — 1,6 к. од. та 100 г; кальцію — 6-8 г, фосфору — 5-4 г, каротину 35-15 мг.

Плідникам ваговозних порід раціон зменшують на 0,2 к. од.

Після закінчення парувального періоду жеребців переводять на звичайний раціон, вилучаючи корми тваринного походження. Пліднику живою масою 550 кг у непарувальний період згодовують: сіна — 9 кг, концкормів — 4-5 і соковитих — 3-5 кг.

Племінним кобилам до раціону вводять сіно лучне чи злаковобобове, моркву, буряк, картоплю, якісний силос. У літній період кобилам верхових і рисистих порід дають зелену масу чи випасають на пасовищах, а також згодовують 2-3 кг сіна і 1,5-2 кг вівса на одну голову за добу. Для забезпечення організму мінеральними речовинами використовують кісткове борошно, преципітат, трикальційфосфат або крейду кількістю 30-60 г і харчову сіль 30-50 г на одну голову за добу.

У другій половині жеребності норму концентрованих кормів збільшують на 1-2 кг і до раціону вводять пророщене зерно, моркву, трав'яне і м'ясо-кісткове борошно та мінерально-вітамінні добавки.

Із розрахунку на 100 кг живої маси жеребним кобилам дають 1,6-1,7 к. од. і 105-110 г перетравного протеїну, а підсисним — відповідно 2,0 та 100-105. Якщо підсисних кобил використовують на легких роботах, то норми годівлі збільшують на 30%.

7.4. Племінна робота у конярстві

Племінна робота ґрунтується на правильному зоотехнічному обліку. На кінних заводах та племінних фермах ведуть книги племінних тварин, обліку руху поголів'я, акти реєстрації приплоду, а на ремонтний молодняк, який реалізують, виписують племінні свідоцтва.

До Книги племінних тварин заносять жеребців і кобил племінного призначення, які за результатами бонітування віднесені до класів еліта і першого, за віком не молодше 3 років, з відомим походженням до V ряду родоводу. У заводській книзі кожній тварині відводиться аркуш, де записують походження, екстер'єр, племінне використання та інші показники.

Важливим заходом у поліпшенні коней є тренінг та іподромні випробування. До основних документів, що ведуть на іподромах, належать книги обліку рекордів, переможців традиційних призів, журнали тренувань, виконаної роботи і розвитку молодняку, індивідуальні картки обліку випробувань, протоколи суддівської колегії, бігові та скакові програми, каталоги племінних коней, випробуваних на іподромах.

У конярстві племінна робота спрямована на удосконалення й виведення нових порід, отримання жеребців-плідників із метою використання у масовому конярстві, вирощування коней для реалізації і спорту. З верховими і рисистими породами ведуть роботу в напрямі підвищення жвавості, поліпшення спортивних та продуктивних якостей, а з ваговозними — вантажності, витривалості й рухливості.

Племінна робота в кіннозаводстві полягає в ретельному відборі тварин, індивідуальному підборі, розведенні за лініями і родинами, оцінюванні племінних та продуктивних якостей коней. На кінних заводах для удосконалення порід використовують чистопородне розведення, а якщо ставиться мета виведення нової породи — то відтворне схрещування й підбір. Для відтворення коней відбирають на основі матеріалів бонітування.

Коней верхових, рисистих і ваговозних порід бонітують за походженням, типовістю, промірами, екстер'єром, продуктивністю (робоча, молочна), якістю потомства, оцінюючи кожен ознаку за 10-бальною шкалою.

Племінних коней бонітують у 2-річному віці — за походженням, типовістю, промірами, екстер'єром, у 2,5 роки вперше оцінюють за робочою продуктивністю. Щорічне бонітування продовжують до 7-річного віку і виставляють у цьому віці першу оцінку за якістю потомків. У подальшому дані бонітування уточнюють через кожні три роки в міру накопичення даних про якість потомків та інших показників.

На основі оцінювання племінних та продуктивних якостей складають план підбору жеребців і кобил для парування. Підбір проводять за походженням, типовістю, конституційно - екстер'єрними особливостями, роботоздатністю, якістю потомства, даними іподромних випробувань.

Метою розведення неплемінних коней є використання їх на різних сільськогосподарських і транспортних роботах та одержання від них м'яса й молока. Поліпшення поголів'я коней робочого напрямку спрямоване на виведення сильних, рухливих і витривалих коней, добре пристосованих до місцевих умов. Основний метод розведення — промислове схрещування місцевих коней з плідниками заводських порід.

Для отримання упряжних коней у районах із важкими ґрунтами та тривалим періодом бездоріжжя застосовують парування місцевих коней з плідниками ваговозних порід. У більшості районів України основні поліпшувачі поголів'я — це плідники рисистих порід, потомство від яких використовують в упряжі, переважно в парокінній запряжці й під сідлом.